

www.ketab.ir
اندیشه دینی معاصر (دفتر سوم)

تاملاتی در باب رابطه دین و دولت

عنوان و نام پدید آور: تاملاتی در باب رابطه دین و دولت (با آثاری از مهدی مهریزی...و دیگران).

مشخصات ناشر: تهران: میراث اهل قلم، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۸۴ص.

فروست: اندیشه‌های دینی معاصر: دفتر سوم.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۸۸-۲۴-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: با آثاری از مهدی مهریزی، سید ابوالفضل موسویان، محمدروش

محلانی و...

موضوع: دین و دولت -- مقاله‌ها و خطابه‌ها

موضوع: Religion and state -- Addresses, essays, lectures

شناسه افزوده: مهریزی، مهدی، ۱۳۴۱ -

شناسه افزوده: Mahrizi, Mahdi

رده بندی کنگره: BL۶۵

رده بندی دیویی: ۳۲۲/۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۱۲۶۱۳

اطلاعات کشور: کتابشناسی: فیا

اندیشه دینی معاصر (دفتر سوم) تاملاتی در باب رابطه دین و دولت

با آثاری از مهدی مهریزی، سید ابوالفضل موسویان، محمد سروش محلانی و...

تنقیح و تدوین: پژوهشکده اندیشه دینی معاصر

نوبت چاپ: اول. تابستان ۱۴۰۰. شمارگان: ۵۰ نسخه

مركز پخش: ۳۳۳۵۵۵۷۷ - ۰۲۱

پيامك: ۰۹۳۷۰۷۷۰۳۰۳

تثانی: سنی: تهران: کبیتی: ۱۷۱۶۳۲۴۹۱ تلفن مجلس: ۳۳۳۵۵۵۷۷، فکس: ۳۳۷۹۲۴۷۲، پيامك: ۰۹۳۷۰۷۷۰۳۰۳
طراح لوگوی کتب دانشجویی: امیرحسین رازقی، طراح (آرم) میراث: سعید ملک، خوشنویس: امیرشهرابی، چاپ: میراث، نظارت و مسافه گسی: حسن عامری، پشتیبانی و تدارکات: اشرف باغ عبادی، علی حدادی، شبکه: امیرصادقی، مدیرفیزی: مجتبی زارع عکاش
سرپرستار: فاطمه عزیزاده، جانشین مدیرعامل: محسن حدادی، مدیرعامل: محمدرضا حدادی، والمحمدی رب المالین

فهرست مطالب

۱۳.....	پیش گفتار.....
۱۷.....	دیدار با آیت الله العظمی شیخ یوسف صانعی.....
۱۷.....	طرح مسئله.....

فصل اول: اندیشه سیاسی / ۲۷

۲۹.....	نسبت نبوت و حکومت در قرآن / مهدی مهریزی.....
۳۰.....	دو مقدمه.....
۳۱.....	آیات قرآن درباره پیامبران.....
۳۱.....	خواسته خداوند از پیامبران.....
۳۲.....	عظای خداوند به پیامبران.....
۳۵.....	هدف بعثت.....
۳۶.....	عمل پیامبران.....
۳۸.....	گفتارها و آموزه های پیامبران.....

- ۳۸.....حکومت‌ها در قرآن.....
- ۴۱.....جمع‌بندی.....
- ۴۳.....سازگاری اهداف پیامبران با کارهای فرهنگی، ابلاغ و تذکر.....
- ۴۴.....عدم ملازمه فعالیت اجتماعی پیامبران با حکومت.....
- ۴۶.....تفاوت روحیات و خلیقات پیامبران.....
- ۴۷.....«الزامات قدرت در مکتب امام صادق (ع) / سید جواد ورعی.....
- ۵۰.....تأثیر مقام و موقعیت در شیوه زندگی.....
- ۵۳.....زندگی حاکمان در سطح طبقات پایین جامعه.....
- ۵۷.....مواسات، وظیفه اخلاقی مردم، وظیفه حقوقی مسئولان.....
- ۶۱.....«وجوه سیاسی اسماء حسنی / بهرام دلیر.....
- ۶۱.....پیشفرض‌های بحث.....
- ۶۳.....سه مفهوم تعلق، تحقق و تخلق.....
- ۶۵.....شیوه تفکیک اسماء از ذات خداوند.....
- ۶۶.....وجه سیاسی اسماء حسنی تحمیل است.....
- ۶۸.....آیا رابطه مراد و مرید، با برابری سازگار است؟.....
- ۷۱.....«تحلیلی از ماهیت حکومت از منظر دینی (۱) / محمود شفیعی.....
- ۷۲.....امور مقدس و نامقدس، از منظر مؤمنان و خداوند.....
- ۷۳.....مقدس نبودن حیطه مشورت‌پذیر.....
- ۷۴.....امر حکومت؛ خداپرورده یا انسان‌ساخته؟.....
- ۷۷.....استدلال متکلمان شیعه.....
- ۷۸.....انسداد حکومت شیعه در عصر غیبت.....
- ۸۰.....نقد شهید مطهری بر تلقی مقدس از حکومت.....
- ۸۲.....غیر قدسی بودن حکومت در الهیات اسلامی.....

۸۳.....	نمونه حکومت غیر مقدس در قرآن
۸۴.....	فسادآوری؛ اقتضای حکومت و قدرت سیاسی
۸۶.....	دنیوی بودن حکومت در روایات شیعه
۸۸.....	هشدار قرآن و روایات مبنی بر قدسی نبودن حکومت
۹۰.....	جداسازی امر دینی و امر حکومت توسط امام علی علیه السلام
۹۳.....	تحلیلی از ماهیت حکومت از منظر دینی (۲) / محمود شفیعی
۹۴.....	قدسی ساختن حکومت و نقدهای وارد بر آن
۹۶.....	امام خمینی؛ تفسیر حکومت به مثابه امر عرفی
۹۶.....	نمونه‌هایی از قدسی انگاشتن حکومت
۹۸.....	تاسیس حکومت در دوره غیبت با نگاه متعارف به حکومت
۹۹.....	مفاسد متعالی انگاشتن حکومت، عدم امکان اصلاح
۱۰۱.....	سیاست متعالیه، حرکت در جهت عکس روند تکاملی حکومت
۱۰۲.....	حکومت؛ قارون ثروت در کنار فرعون قدرت
۱۰۴.....	حکومت، حق همگانی
۱۰۷.....	قرآن و آزادی بیان و نحوه تعامل حکومت با مخالفان سیاسی / سید ابوالفضل موسویان
۱۰۷.....	چکیده
۱۰۸.....	مقدمه
۱۰۹.....	بخش نخست: آزادی بیان
۱۱۲.....	مبحث اول: به رسمیت شناختن مخالفت و پاسخگوئی منطقی
۱۱۸.....	مبحث دوم: شنیدن حرف مخالف برای رسیدن به دیدگاه برتر
۱۲۰.....	مبحث سوم: رعایت انصاف و عدالت در گفتگو با مخالفان
۱۲۳.....	مبحث چهارم: عدم استفاده ابزاری از دین در برخورد با مخالفان سیاسی

بخش دوم: پاسخ به برخی شبهات پیرامون آزادی بیان	۱۲۵
منابع	۱۳۱
« ضرورت بحث از اخلاق اجتماعی اسلام / علی الهیادشتی	۱۳۳
پذیرش دین مبتنی بر اخلاق	۱۳۴
جایگاه ظلم و عدل در اخلاق اجتماعی	۱۳۵
رعایت اخلاق اجتماعی، لازمه تعالی جامعه	۱۳۶
رعایت اخلاق؛ حتی در برابر دشمن محارب	۱۳۷
آبروی انسان امانت اجتماعی	۱۴۰
دین‌گزینی پیامد دوری از اخلاق	۱۴۱
« بررسی فقهی تفاوت ضوابط تصمیم‌گیری در عرصه‌های شخصی و حکومتی /	
کاظم قاضی‌زاده	۱۴۳
مقدمه	۱۴۳
ضابطه‌های حاکم بر تصمیم‌گیری‌های شخصی	۱۴۴
حجت بودن اطمینان و علم خود شخص	۱۴۴
دلایل نظریه اطمینان مکلف بر تصمیم‌گیری‌های شخصی	۱۴۵
الف) قرآن	۱۴۵
ب) روایات	۱۴۶
نظریه رقیب: لزوم توجه به عقل جمعی در تصمیم‌گیری‌های کلان اجتماعی	۱۴۹
ادله لزوم توجه به عقل جمعی	۱۵۰
الف) آیه «وشاورهم فی الأمر»	۱۵۰
قانون اساسی و امر به مشورت	۱۵۱
لغو بودن مشاوره‌های بلااجرا	۱۵۲
ب) آیه شوری	۱۵۲

ج) نامه ۵۰ نهج البلاغه.....	۱۵۲
د) آیه «اوفوا بالعقود».....	۱۵۳
ه) دلیل عقل.....	۱۵۴
جمع‌بندی.....	۱۵۴

فصل دوم: فقه و سیاست / ۱۵۵

«مدارای سیاسی با حاکمان جائز در فقه امامیه / محمد سروش محلاتی ...»	۱۵۷
دو نمونه عینی.....	۱۵۸
معنای مدارای سیاسی.....	۱۶۰
نگاه فیض کاشانی.....	۱۶۱
تحلیل کلی روایات مدارای سیاسی.....	۱۶۶
دیدگاه امام خمینی.....	۱۶۹
روایات اهل سنت.....	۱۷۰
«مدارای سیاسی در فقه، از نگاهی دیگر: نقد مدارای سیاسی با حاکمان جائز در فقه امامیه / امحمدتقی فاضل مبینی.....»	۱۷۷
«بررسی حکم فقهی اعتراضات خیابانی / کاظم قاضی‌زاده.....»	۲۰۵
تعریف اعتراض.....	۲۰۷
مبانی دینی حق اعتراض.....	۲۰۸
نقد و بررسی.....	۲۱۵
«بازخوانی نظام کیفری شرعی در پرتو قاعده درء / حسین سلیمانی.....»	۲۳۵
معیارهای اسلامی در مرحله قانونگذاری.....	۲۳۷
اختلاف نظر درباره معنای سازگاری با موازین اسلامی.....	۲۳۸
فروض مختلف درباره انطباق با موازین اسلامی.....	۲۴۰

پیش‌گفتار

جمعی از دانش‌آموختگان حوزه که اغلب برخوردار از تحصیلات عالی و مناصب دانشگاهی هستند و در گذر زمان همدیگر را در حوزه و دانشگاه و در رویدادها و مناسبات سیاسی و اجتماعی ایران پس از انقلاب اسلامی پیدا کرده‌اند، بعد از مواجه شدن با مسائل پیچیده و دوگانه‌های تعارض‌نما در جهان کنونی و ایران معاصر (از جمله تعارض میان دین از یک سو، تجدد، علم تجربی، عقل، سیاست، حقوق بشر و مسائلی از این قبیل از دیگر سو)، در راستای ارتقای اندیشه‌ورزی در دین، و بازسازی اندیشه دینی و نیز هماهنگ‌سازی آن با نیازهای نوشونده، در میانه تحجرو دین‌گزینی، نواندیشی دینی را برگزیدند.

این جمع به منظور پرهیز از کارهای فکری پراکنده و نامنسجم و نیز فعالیت‌های پژوهشی فاقد راهبرد، و با توجه به ضرورت برخورداری از برنامه‌های سامان‌یافته و نظام‌مند در کوشش‌های علمی و فرهنگی، به این نتیجه رسیدند که برنامه‌های فکری، علمی و فرهنگی خود را به صورت گروهی و در قالب موسسه‌ای علمی - پژوهشی به انجام برسانند و از این رو، اقدام به تأسیس پژوهشکده اندیشه دینی معاصر کردند که بعد از این با عنوان «پژوهشکده» از آن نام برده خواهد شد. این پژوهشکده

فعالیت‌های غیررسمی خود را از اوایل دهه ۱۳۸۰ آغاز کرد و مجوز فعالیت خود را در سال ۱۳۹۵ تحت عنوان «گروه پژوهشی اندیشه دینی معاصر» از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دریافت کرد.

پژوهشکده، مؤسسه‌ای خصوصی و مستقل، و بدون انتساب به هیچ ارگان رسمی و غیررسمی است که در کنار تأمل درباره نسبت دین و دانش‌های دینی با دانش‌های بشری و دستاوردهای مادی و معنوی جدید، مأموریت اصلی خود را بازشناسی چگونگی بهبود و ترقی فهم دینی در پرتو تحولات گسترده در همه سپهرهای زندگی می‌داند.

پژوهشکده با اعتقاد به اهمیت و مرجعیت منابع و آموزه‌های دینی، در کوششی نواندیشانه در پی آن است تا صورت‌بندی نوینی از مفاهیم و فهم‌های دینی را متناسب با مقتضیات عصر جدید ارائه دهد که هم معقول باشد و هم در چارچوب سنت دینی جای گیرد.

نواندیشی دینی با اذعان به ظرفیت بالا و پویای محنت اسلامی-ایرانی و با توجه به دستاوردها و اقتضائات دنیای جدید در صدد ارائه الگوهای متناسب با نیازهای این زادبوم در عرصه‌های مختلف علمی است.

نواندیشی دینی برای تعامل و تبادل فکری و فرهنگی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی اهمیت ویژه‌ای قائل بوده، در صدد بسط ارتباط خود با دیگر مراکز علمی و فرهنگی داخلی و خارجی است.

مهمترین حوزه‌های مطالعاتی پژوهشکده به قرار ذیل است:

۱. چالش‌های نظری اندیشه اسلامی در قلمرو مبانی؛
۲. تحولات بنیادین فکر دینی در جهان اسلام و نیز خارج از جهان اسلام؛
۳. نگرش‌های نوین در حوزه فلسفه، کلام، فقه و اصول در جهان تشیع؛
۴. پیوندهای نظری میان دیدگاه‌های عقلی، عرفانی، علمی و دینی؛